

Dementie in het theater

'MENSEN GAAN MET EEN GOED GEVOEL NAAR HUIS'

Tien jaar geleden speelde de familie Blom in de schuur van hun fruitboerderij in Buren de eerste voorstelling 'Dag Mama', over leven met dementie. Wat begon met dertig bezoekers, groeide uit tot een landelijk succes dat troost en herkenning biedt aan mantelzorgers, families en zorgverleners.

Ooit was het een fruitboerderij aan de rand van Buren. Het erf lag beschut onder appel- en perenbomen. Nu is de hoeve het warme thuis van drie generaties van de familie Blom: Lydia, haar drie kinderen Misha (44), David (40) en Sarah (39) en drie kleinkinderen. Tien jaar geleden speelden zij in de schuur van hun voormalige fruitboerderij hun eerste voorstelling, 'Dag Mama', een indringend portret van het leven met dementie. Het combineert hun persoonlijke ervaringen met dementie met hun professionele kennis: Misha, David en Sarah zijn alle drie psychologen. Eerst speelden ze voor bewoners van verpleeghuizen, nu jaarlijks voor ruim honderdtwintig volle zalen door het hele land.

INZICHTEN EN HANDVATTEN

"We begonnen met een eenvoudige maar wezenlijke vraag: hoe kunnen we mantelzorgers en zorgverleners die met dementie te maken hebben echt helpen?", vertelt David. Het antwoord werd 'Dag Mama'. Het eerste deel neemt de bezoeker mee in het verhaal van een moeder die langzaam verdwijnt in de mist van dementie. In het tweede deel geven psychologen Misha, David en Sarah inzichten en handvatten die helpen in de dagelijkse praktijk. "We combineren de kracht

van muziektheater met een lezing", zegt Sarah. Als ouderenpsycholoog én ervaringsdeskundige ervoer Sarah zelf de frustratie van mantelzorgers die naar huis worden gestuurd met lege adviezen als 'neem de tijd', 'heb geduld' en 'neem het niet persoonlijk'. "Dat raakt niet aan wat er echt nodig is. Dementie is een intens proces, een achtbaan van emoties. 'Dag Mama' gaat over iets verdrietigs en ingrijpends, maar toch horen we vaak dat mensen met een goed gevoel naar huis gaan. Omdat er humor in zit, wordt het niet te zwaar. 'Had ik dit maar eerder geweten', verzuchten ze na afloop."

ONBEGRIIP

Lydia, die in de voorstelling de moeder speelt, herkent dat. Zij maakte hetzelfde mee toen ze voor haar eigen moeder zorgde. "Ik denk vaak: had ik toen maar geweten wat ik nu weet. Dan had ik haar beter begrepen. Vergeetachtigheid is een klein deel van dementie. Eigenschappen die vroeger verborgen bleven, kunnen plotseling sterker naar voren komen. Mijn moeder werd egocentrischer. Dat herinnerde me aan mijn kindertijd. Ik dacht: zie je wel, je was altijd al zo. Ik had mijn halve leven aan haar gegeven, haar bij ons in huis genomen en toch hoorde ik nooit dat ze het waardeerde. Dat maakte me boos, ook al wist ik dat ze ziek was. Je blijft kijken naar iemands persoonlijkheid, maar eigenlijk gaat het erom wat dementie daarmee doet. Buiten dat was mijn moeder een geweldige vrouw: scherpzinnig, humoristisch, een echte *personality*. Ik heb, afgezien van mijn kindertijd, altijd goed met haar kunnen opschieten."

'JE VOELT JE ONBEGREPEN'

Sarah vult aan: "Mantelzorgers handelen vaak vanuit een verborgen agenda. Soms wil je de erkenning die je in je jeugd hebt gemist. Je doet extra je best in de hoop op waardering van je ouders. Maar iemand met dementie kan steeds minder geven, raakt meer op zichzelf gericht. Dan loop je vast." Familiebanden

komen daardoor onder druk te staan. David: "Je voelt je onbegrepen door je broer of zus, omdat jij zó diep in het mantelzorgproces zit." Sarah vult aan: "Vaak komen oude patronen weer boven. De ene broer die overal bovenop zit, de ander die moppert: daar heb je hem weer, hij moet altijd alles regelen. Het versterkt spanningen die er vroeger in mindere mate waren, maar nooit werden uitgesproken. Niet voor niets komen veel families samen naar onze voorstelling: na afloop begrijpen ze elkaar beter."

VOLDOENING

Voor zorgverleners biedt 'Dag Mama' eveneens waardevolle inzichten.

David schetst een voorbeeld: "Je moeder raakt haar lievelingsblouse kwijt in het verpleeghuis. Voor jou is dat een symbool van haar identiteit. Als de zorg er luchtig overheen stapt, kan zo iets kleins ineens tot een groot conflict leiden." Sarah knikt: "Dat heeft alles te maken met rouw. Het echte verlies is ongrijpbaar, maar je projecteert het op iets concreets als een blousje. De zorgverlener weet vaak niet dat daarachter een wereld van pijn schuilgaat. Na onze voorstelling begrijpt hij of zij dat beter." Na afloop stromen de reacties binnen. "Het opent mensen de ogen", vertelt David. "Soms wordt een lied uit 'Dag Mama' op een uitvaart gespeeld, of krijgen we een kaartje met dankwoorden, omdat het stuk families dichterbij elkaar

bracht. Ook zorgverleners halen meer voldoening uit hun werk, omdat ze mantelzorgers en mensen met dementie beter begrijpen. Dat is de reden dat we 'Dag Mama' ook na tien jaar blijven spelen. De dankbaarheid is enorm." De familie maakt intussen ook andere voorstellingen in dezelfde geest, zoals 'Dichterbij' (over liefde) en 'Ons kind' (over opvoeding). "We willen mensen blijven raken en inspireren", zegt Sarah. En Lydia besluit: "Dat doen we met evenveel plezier. Maar 'Dag Mama' blijft tot het einde toe doorgaan. Tot ik er zelf niet meer ben." ■

Meer informatie en speellijst: dementieintheater.nl

'Iemand met
dementie kan steeds
minder geven'